

مجموعه طرح‌ها، آیین‌نامه‌ها و
دستورالعمل‌های آموزشی

خلاصه دستورالعمل

دروس عالی

(خارج غیرفقه و اصول)

معاونت آموزش حوزه‌های علمیه
مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه علمی

بهمن‌ماه ۱۴۰۴

شناسنامه

عنوان کتاب: دروس عالی (خارج غیرفقه و اصول) حوزه‌های علمیه

تدوین و تنظیم: مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه علمی (معاونت آموزش حوزه‌های علمیه)

سرشناسنامه:

عنوان:

مشخصات ظاهری:

شابک:

موضوع:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابخانه ملی:

نام کتاب : دروس عالی (خارج غیرفقه و اصول) حوزه‌های علمیه
تدوین و تنظیم: مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه علمی (معاونت آموزش حوزه‌های علمیه)
نشر :
تیراژ :
ویراستار:
قطع :
چاپ:
شابک:
قیمت:

محتوای این کتاب بر اساس مصوبات شورای عالی و همچنین دستورالعمل‌های ابلاغی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه تدوین و تنظیم شده است.

فهرست

پیش‌گفتار ۸

مقدمه ۱۹

تعاریف ۲۱

الف) موضوعات و منهج علمی در «دروس عالی» ۲۴

ب) احراز صلاحیت علمی داوطلبان تدریس ۲۶

ج) شرایط طلاب شرکت کننده در «دروس عالی» و نحوه اخذ مصاحبه علمی ۳۲

د) ارزیابی «دروس عالی» ۳۶

ه) هیأت ارزیاب ۳۸

و) امتیازات و حمایت ۳۹

پیش‌گفتار

نظام آموزشی حوزه‌های علمیه، به‌عنوان مهم‌ترین نهاد تربیت و تأمین نیروی انسانی متخصص دینی، همواره در طول تاریخ با دو بال «**ثبات و اصالت**» از یک سو و «**تحول و پویایی**» از سوی دیگر، به حیات علمی خود ادامه داده است. معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، با درک عمیق از این ضرورت تاریخی و با عنایت به مجموعه منویات رهبر معظم انقلاب مدظله‌العالی و مراجع عظام تقلید دامت‌برکاتهم برنامه ریزی نظام آموزشی حوزه را با توجه به پاسخگویی به نیازهای روز جامعه، به عنوان خط‌مشی و راهبرد خود قرار داده و نسبت به طراحی و اجرای طرح‌های تحولی و بنیادین، در سطحی جامع و گسترده اقدام نموده است.

این مجموعه از طرح‌ها، با هدف احیای سنت‌های اصیل حوزوی در کنار بهره‌گیری از روش‌های نوین آموزشی، درصدد

است تا ضمن حفظ عمق و اتقان علمی، انعطاف و کارآمدی لازم را برای تربیت فقیهان و متخصصانی توانمند در مواجهه با مسائل نوپدید و معاصر فراهم آورد.

«**مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه علمی**» یکی از مدیریت‌های معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌باشد که به عنوان بازوی فکری و اجرایی معاونت آموزش، مأموریت دارد تا با انجام «**مطالعات بنیادین**»، «**مطالعات تطبیقی**»، «**وضعیت سنجی دقیق**»، به «**تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی**»، «**طراحی، ارزیابی و تدوین برنامه‌های درسی سطوح مختلف عمومی و تخصصی، منابع آموزشی و تصویب‌خواهی آن‌ها**»، پرداخته و بستر لازم را برای ارتقای کیفی و کمّی آموزش حوزه‌های علمیه ایجاد نماید.

در همین راستا و در ادامه مسیر تحول، یکی از اقدامات کلیدی معاونت آموزش، موضوع «**دروس عالی (خارج غیرفقه و اصول)**» می‌باشد.

لذا به منظور توسعه منهج و روش استدلالی و تحقیقی دروس خارج فقه و اصول به سایر دانش‌های حوزوی، طرحی برای برگزاری و رسمیت‌بخشی به «**دروس خارج غیر فقه و اصول**» که در این طرح و آیین‌نامه به عنوان «**دروس عالی**» تدوین گردید. این برنامه با هدف ساماندهی، ارزیابی و اعتباربخشی به مرحله عالی دانش‌های حوزوی غیرفقه و اصول طراحی شده است تا بستر مناسبی برای ارائه دروس استدلالی و استنباطی در سطح علمی و روشی دروس خارج فقه و اصول مرسوم در حوزه‌های علمیه فراهم آورد. در این راستا، «**دروس عالی (خارج غیرفقه و اصول)**» به عنوان مقطعی که به بررسی استدلالی مسائل دانش‌های

مذکور بر اساس منابع معتبر توسط صاحب‌نظران می‌پردازد، نقطه آغازین این ساختار منسجم است.

«**دروس عالی (خارج غیرفقه و اصول)**» دارای ویژگی‌های مشخصی از جمله: **بررسی موضوعات با روش معتبر، تبیین کامل مسئله با ذکر مبادی تصوری و تصدیقی، تحلیل آیات و روایات مرتبط با اعتبارسنجی، بررسی دلایل عقلی و سایر ادله معتبر**، و نهایتاً **جمع‌بندی مباحث با بیان نظر مختار** می‌باشند.

برای برگزاری این دروس، مجوز لازم توسط شورای عالی صادر می‌شود و دانش‌های «**تفسیر و علوم قرآنی**»، «**علوم حدیث**»، «**کلام**»، «**رجال و درایه**»، «**فلسفه**»، «**تاریخ و سیره**» و «**ادبیات عربی**» دارای مجوز برگزاری هستند.

این طرح که توسط معاونت آموزش در سال ۱۳۹۹ به شورای محترم عالی، پیشنهاد شده بود، در قالب مصوبه ۱۴۹۳ مصوب شد

و سپس آیین‌نامه آن نیز توسط همین معاونت و بر اساس مصوبه ۱۴۹۳ با انجام بررسی‌های گسترده و مشورت با کارشناسان، اساتید و صاحب‌نظران برجسته، تدوین و به شورای عالی پیشنهاد شد و آن شورا نیز در جلسات ۴۵، ۴۸ و ۴۹ مورخ ۴، ۱۸ و ۱۴۰۴/۰۷/۲۰ (دوره نهم) شورای عالی «**آیین‌نامه دروس عالی**» را بررسی نمود و در قالب مصوبه شماره ۲۰۵۳ ابلاغ فرمودند که الحمدلله گامی اساسی در جهت برگزاری، ساماندهی، ارزیابی و اعتباربخشی به مرحله عالی دانش‌های حوزوی غیرفقه و اصول محسوب می‌شود.

در همین راستا، معاونت آموزش اقدام به تدوین «**دستورالعمل برگزاری دروس عالی (خارج غیرفقه و اصول)**» نیز نموده که در همین کتاب آمده است. در این دستورالعمل که به منظور اجرایی شدن مصوبه ۲۰۵۳ و با استفاده از مواد مختلف ابلاغی آن

تدوین شده است، شامل شش بخش اصلی است: **موضوعات و منهج علمی در «دروس عالی»، احراز صلاحیت علمی داوطلبان تدریس، شرایط طلاب شرکت‌کننده و نحوه اخذ مصاحبه علمی، ارزیابی دروس عالی، هیأت ارزیاب**، و **امتیازات و حمایت‌ها**.

امید است که اجرای این برنامه، گامی مؤثر در جهت پویایی هر چه بیشتر نظام آموزشی حوزه‌های علمیه، افزایش توانمندی علمی طلاب و اساتید و پاسخگویی بهتر به نیازهای فکری و دینی جامعه اسلامی باشد. از خداوند متعال توفیق روزافزون همگان را در این مسیر خواستاریم.

معاونت آموزش حوزه‌های علمیه

اسفندماه ۱۴۰۴

خلاصه دستورالعمل

دروس عالی

(خارج غیر فقه و اصول)

شناسنامه

شماره نامه: ۱۳/۳۸۶۹۸

تاریخ تأیید: ۱٤۰٤/۱۱/۰٦

آخرین مرجع تأیید کننده: مدیر حوزه‌های علمیه

خلاصه دستورالعمل

دروس عالی

(خارج غیر فقه و اصول)

مقدمه

در راستای اجرای مصوبه ۱۴۹۳ شورای عالی حوزه‌های علمیه و به منظور توسعه منهج و روش استدلالی و تحقیقی دروس خارج فقه و اصول به سایر دانش های حوزوی –که در حد درس خارج فقه و اصول و به صورت استدلالی و استنباطی ارائه می‌شود– و ساماندهی، ارزیابی و اعتباربخشی به مرحله عالی دانش‌های مذکور، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه طی بررسی های مختلف و مشورت با کارشناسان، اساتید و صاحبنظران مختلف و همچنین استفاده از فعالیت‌هایی که سابقاً در معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه صورت گرفته بود، **آیین‌نامه «برگزاری «دروس عالی»»** را تدوین و جهت تصویب‌خواهی به شورای محترم عالی تقدیم نمود.

شورای محترم عالی حوزه‌های علمیه نیز طی جلسات جلسه ۴۵، ۴۸ و ۴۹ در مورخ ۴، ۱۸و۱۴۰۴/۰۷/۲۰(دوره نهم)، آیین‌نامه مذکور را بررسی و در قالب مصوبه شماره ۲۰۵۳ ابلاغ نموده است.

هم اکنون و به منظور اجرایی شدن مصوبه ۲۰۵۳، و با استفاده و درج از مواد مختلف ابلاغی این مصوبه، معاونت آموزش نسبت به تدوین و ابلاغ «**دستورالعمل اجرایی «دروس عالی» (خارج غیرفقه و اصول)**» به شرح ذیل اقدام نموده است.

تعاریف

«**دروس عالی**»: دروسی است که در آن به بررسی استدلالی مسائل دانش‌های غیر فقه و اصول براساس منابع معتبر در مستوای علمی و روشی دروس خارج فقه و اصول مرسوم در حوزه‌های علمیه، توسط صاحب‌نظران دانش‌های مذکور پرداخته می‌شود.

هیأت ارزیاب: جمعی متشکل از سه نفر از اساتید و صاحب‌نظران در هر حوزه دانشی بوده و مسئول تایید صلاحیت متقاضیان تدریس می‌باشند که توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه به مدیر محترم حوزه‌های علمیه پیشنهاد شده و برای تصویب و تأیید به شورای عالی حوزه‌های علمیه معرفی می‌شوند.

مصاحبه علمی: امتحان شفاهی از «دروس عالی» که در پایان هر سال شرکت در دروس مذکور، گرفته می‌شود.

استاد ممتحن: روحانی فاضل و استاد مجربی است که در چارچوب ضوابط و مقررات تعیین شده، میزان توانمندی و سنجش علمی تحصیلات دروس عالی طلاب را در همان موضوع و مباحثی که در هر دوره و سال تحصیلی فراگرفته است، با مصاحبه علمی مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

مقاله علمی پژوهشی: مقاله‌ای است که به ارائه نظریه یا یافته‌های جدید علمی، ارائه تقریر و تبیین جدید از یک نظریه و یا ارائه نقد جامع علمی جدید می‌پردازد.

تقریر: به ارائه مکتوب نظرات درس استاد به بیان و قلم شاگرد گفته می‌شود.

ماده ۱: دستورالعمل مربوط به «دروس عالی»، در موضوعات ذیل تدوین شده است:

الف) موضوعات و منهج علمی در «دروس عالی»

ب) احراز صلاحیت علمی داوطلبان تدریس

ج) شرایط طلاب شرکت کننده در «دروس عالی» و نحوه اخذ مصاحبه علمی

د) ارزیابی «دروس عالی»

ه) هیأت ارزیاب

الف) موضوعات و منهج علمی در «دروس عالی»

ماده ۲: دانش‌های مصوب ابلاغی مجاز به برگزاری «**دروس عالی**»، [۱] عبارتند از:

۱) دانش «تفسیر و علوم قرآنی»؛

۲) دانش «علوم حدیث، رجال و درایه»؛

۳) دانش «کلام اسلامی»؛

۴) دانش «فلسفه اسلامی»؛

۵) دانش «تاریخ و سیره پیامبر اعظم صَلَّی‌اللهُ‌عَلَیه‌وآله و اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم السّلام»؛

۶) دانش «ادبیات عربی».

ماده ۳: «**دروس عالی**» دارای ویژگی‌های زیر می‌باشند:

۱) بررسی موضوعات و مسائل هر دانش با اتخاذ روش معتبر؛

---

۱. دانش‌های ذکر شده در این ماده، مصوب شده در شورای محترم عالی حوزه‌های علمیه تا تاریخ ۱۴۰۴/۰۷/۲۲ می‌باشد.

۲) تبیین کامل و جامع مسئله و بیان شقوق و فروع آن با ذکر مبادی تصوری و تصدیقی هر مسئله؛

۳) تحلیل و بررسی آیات مرتبط با موضوع؛

۴) تحلیل و بررسی روایات مرتبط و اعتبارسنجی آن‌ها؛

۵) تحلیل و بررسی دلایل عقلی و سایر ادله معتبر و مرتبط با مسئله و نسبت سنجی بین آن‌ها؛

۶) تبیین و بررسی دقیق نظریات و اقوال معتبر و قابل طرح و بررسی در هر مسئله؛

۷) جمع بندی مباحث و بیان نظر مختار.

تبصره: موارد ذکر شده در این ماده، ویژگی‌های عمومی این دروس است و البته برخی موارد در موضوعاتی این ویژگی‌ها بیشتر و در برخی موضوعات کمتر، خواهد بود.

ماده ۴: در صورت نیاز به تصویب منهج و روش اختصاصی برای «**دروس عالی**» هر دانش و یا تکمیل موارد مندرج در ماده ۳، پیشنهادات توسط معاونت

آموزش حوزه های علمیه بررسی و جهت تصویب‌خواهی به «**هیأت ارزیاب**» هر دانش ارائه خواهد شد.

ب) احراز صلاحیت علمی داوطلبان تدریس

ماده ۵: به داوطلبان تدریس «**دروس عالی**» حوزه‌های علمیه، در صورت داشتن «**شرایط عمومی**» و «**شرایط اختصاصی هر حوزه دانشی**» و پس از طی مراحل «**احراز صلاحیت علمی و مهارتی**»، از سوی هیئت ارزیاب، مجوز تدریس «**دروس عالی**» در همان حوزه دانشی اعطا خواهد شد.

تبصره: مدیریت امور اساتید موظف به ارزیابی سالیانه دروس اساتید، به ویژه از جهت اهتمام استاد به استفاده از منابع معتبر و ارائه مباحث در مستوای علمی و روشی دروس خارج فقه و اصول مرسوم در حوزه‌های علمیه، می‌باشد و گزارش آن نیز به هیات ارزیاب ارائه می گردد. تصمیم گیری در خصوص ادامه تدریس استاد، بر عهده «**هیات ارزیاب**» می باشد.

ماده ۶: شرایط عمومی جهت صدور مجوز برای اساتید متقاضی تدریس، عیناً همان شرایط در نظر گرفته شده در **مصوبه ۹۴۴** شورای عالی و ملحقات آن می‌باشد.

ماده ۷: شرایط اختصاصی متقاضیان تدریس «**دروس عالی**» عبارتند از:

۱) دارا بودن حداقل ۶ سال سابقه تحصیل دروس خارج فقه و اصول با ارائه گواهی از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و یا استاد مربوطه دارای شرایط یا تأیید سه نفر از اساتید مورد تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه مبنی بر حضور فرد متقاضی در درس مذکور و یا دارا بودن مدرک سطح ۴ در حوزه دانشی فقه و اصول؛

تبصره: منظور از شش سال درس، داشتن سابقه حضور شش سال درس خارج فقه و شش سال درس خارج اصول می‌باشد که پس از اجرایی شدن این آیین نامه در آینده طبق ضوابط ابلاغی، شرکت در دروس عالی دانش‌های مصوب نیز می تواند محاسبه گردد.

۲) دارا بودن حکم[۱] و یا مجوز[۲] رسمی تدریس دروس فقه و اصول در سطح سه؛

۳) دارا بودن ۸ سال سابقه تدریس موفق[۳] دروس اصلی تخصصی در رشته و گرایش دانش مرتبط با درس عالی مورد تقاضا در مقطع سطح ۴؛

تبصره ۱: تعیین دروس اصلی هر رشته، با پیشنهاد گروه علمی ـ تربیتی منتخب مدیریت امور اساتید معاونت آموزش حوزه‌های علمیه و تأیید کمیسیون مراکز تخصصی خواهد بود.

---

۱. منظور از حکم تدریس در این بند حکم تدریسی است که بر اساس مصوبه ۱۴۳۸ شورای عالی صادر می‌گردد.

۲. منظور از مجوز تدریس دارا بودن که استادی در سامانه اساتید سطوح عالی حوزه‌های علمیه بدون طی مراحل ذکر شده در مصوبه ۱۴۳۸ شورای عالی می‌باشد.

۳. منظور از تدریس موفق تدریسی می‌باشد که بر اساس شاخص‌های معاونت آموزش حوزه‌های علمیه حائز حداقل امتیاز لازم باشد.

تبصره ۲: منظور از تدریس موفق، تدریسی می‌باشد که براساس شاخص‌های معاونت آموزش حوزه‌های علمیه حائز حداقل امتیاز لازم باشد.

۴) دارا بودن سابقه پژوهش و تألیف مناسب در حوزه دانشی درس عالی مورد تقاضا با تأیید معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه؛

تبصره: در احراز شرط فوق، باید کتب و مقالات پژوهشگر در سامانه پژوهشگران ثبت و مورد تأیید معاونت قرار گرفته باشد.

۵) دارا بودن مدرک سطح ۴ و یا معادل آن در حوزه دانشی مرتبط با درس عالی مورد تقاضا.

ماده ۸: دارا بودن همه شرایط مندرج در ماده ۷ ضروری است، در موارد خاص چنانچه متقاضی تدریس «**درس عالی**» فاقد برخی از شرایط اختصاصی باشد یا برخی از شرایط را به صورت کامل دارا نباشد، لکن دارای اشتهار علمی در دانش مورد تقاضا بوده و یا از لحاظ علمی مورد تأیید سه نفر از اساتیدی -که براساس این

دستورالعمل دارای حکم تدریس دروس عالی می‌باشند- قرار گیرد؛ پرونده ایشان جهت تصمیم‌گیری به منظور شرکت در فرایند احراز صلاحیت علمی، به «**هیأت ارزیاب**» ارسال خواهد شد و در صورت تأیید این هیأت، فرایند احراز صلاحیت علمی ایشان شروع می‌گردد.

ماده ۹: احراز صلاحیت علمی و توانمندی مهارتی متقاضیان تدریس از طریق مصاحبه علمی ـ مهارتی به صورت حضوری توسط «**هیأت ارزیاب**»، صورت می‌گیرد.

تبصره ۱: برای احراز صلاحیت علمی اساتید دارای سابقه، در موارد خاص، تشخیص جایگزین برای مصاحبه حضوری بر عهده «**هیأت ارزیاب**» خواهد بود.

تبصره ۲: برای احراز صلاحیت علمی اساتید دارای سابقه تدریس موفق، به تشخیص «**هیأت ارزیاب**»، مصاحبه مهارتی نیاز نمی‌باشد.

ماده ۱۰: در مصاحبه علمی، ملاحظات و احراز نکات ذیل مورد تأکید می‌باشد:

۱) تسلط بر دانش مورد نظر و توانایی طرح و نقد دیدگاه‌های مطرح و قدرت استنباط مسائل آن دانش از منابع اصیل هر دانش (مثال در دانش تفسیر و کلام: کتاب، سنت و عقل)؛

۲) دارا بودن مبانی و روش‌شناسی استنباط مسائل دانش؛

۳) تسلط کافی بر منابع و علوم مرتبط با دانش[۱].

ماده ۱۱: ارائه گواهی به اساتید موضوع این دستورالعمل و سایر موارد مربوط به صدور و اعلام سوابق آن‌ها، بر اساس **مصوبه ۱۳۴۰** شورای عالی خواهد بود.

---

۱. این بند در خصوص دانش‌هایی که دارای علوم مرتبط هستند مورد تأکید می‌باشد. مثال: داشتن تسلط کافی در علوم قرآن، لغت و ... برای داوطلبان تدریس دروس عالی تفسیر ضروری است. همچنین تسلط کافی بر مبانی عقلی و منطق برای داوطلبان تدریس درس عالی فلسفه اسلامی ضرورت دارد.

ج) شرایط طلاب شرکت کننده در «دروس عالی» و نحوه اخذ مصاحبه علمی

ماده ۱۲: شرکت در «**درس عالی**» برای همه طلاب دارای گواهی قبولی در همه دروس مصوب سطح سه (در همان رشته)، مجاز می‌باشد. البته ثبت سوابق و اخذ مصاحبه علمی، صِرفاً برای طلاب دارای شرایط مندرج در ماده ۱۳، خواهد بود.

ماده ۱۳: طلاب دارای یکی از شرایط ذیل، می‌توانند در «**دروس عالی**» شرکت نمایند:

۱) دارا بودن حداقل مدرک سطح ۳ در رشته تخصصی مرتبط با «**درس عالی**» موضوع تحصیل؛

۲) اتمام دروس سطوح عالی و شرکت و اخذ نمره قبولی در متون اصلی حوزه دانشی مرتبط با درس عالی مورد تحصیل.

تبصره ۱: منظور از متون اصلی موضوع بند ۲، مجموعه دروسی است که به عنوان دروس پیشنیاز شرکت دردروس عالی آن حوزه دانشی، تعیین و ابلاغ می‌گردد. این دروس با پیشنهاد معاونت آموزش حوزه‌های علمیه و تأیید «هیأت ارزیاب» همان حوزه دانشی، تعیین می‌گردد. ارائه پیشنهاد از سوی گروه‌های علمی ـ تربیتی واحدهای آموزشی تخصصی جهت بررسی به معاونت آموزش، بلامانع است.

تبصره ۲: طلابی که دارای مدرک سطح ۳ در رشته تخصصی غیر مرتبط با موضوع تحصیل دروس عالی می‌باشند؛ با گذراندن متون اصلی موضوع بند ۲ در هر حوزه دانشی می‌توانند در «دروس عالی» مربوطه شرکت نمایند.

تبصره ۳: شرکت همزمان در دروس خارج فقه و اصول و «دروس عالی» نیز بلامانع است. (یک درس عالی و یک درس خارج فقه و یک درس خارج اصول) در این مقطع، ثبت خواهد شد و به عنوان یک سال سابقه نیز محاسبه می‌گردد.

تبصره ٤: میزان الزام شرکت در درس خارج فقه، طبق الگوی ابلاغی سطح ٤ در رشته‌های مختلف می‌باشد.

ماده ۱۴: از طلاب واجد شرایط شرکت کننده در «**دروس عالی**»، مصاحبه علمی براساس مصوبه ۱۰۵۴ شورای عالی حوزه‌های علمیه اخذ می‌گردد.

تبصره: شرایط و ضوابط اخذ مصاحبه علمی «دروس عالی» عیناً همان شرایط، فرایند و ضوابط مصاحبه علمی دروس خارج فقه و اصول می‌باشد.

ماده ۱۵: اخذ مصاحبه علمی «**دروس عالی**» در هر سال تحصیلی و بدون لحاظ وضعیت مصاحبه دروس خارج فقه و اصول انجام می‌شود. (به عبارت دیگر: اخذ مصاحبه علمی از«**دروس عالی**»، منوط به داشتن سابقه مصاحبه علمی دیگری نیست.)

ماده ۱۶: صدور مدرک تحصیلی سطح چهار فقه و اصول، منوط به شرکت و قبولی در مصاحبه علمی دروس خارج فقه و اصول بر اساس شرایط و ضوابط مرتبط با این رشته است و همچنین صدور مدرک تحصیلی در سایر رشته‌های فقهی و غیرفقهی نیز تابع مقررات ابلاغی همان رشته و گرایش است.

ماده ۱۷: ممتحنین مصاحبه علمی «**دروس عالی**»، توسط گروه علمی ـ تربیتی و یا استاد مُدرِّس پیشنهاد شده و پس از تأیید مدیریت مربوطه در معاونت آموزش و تأیید نهایی «**کارگروه علمیِ**» هر حوزه دانشی، به عنوان ممتحن «**درس عالی**» در همان حوزه دانشی، معرفی خواهند شد.

تبصره ۱: کارگروه مذکور متشکل از اساتید برجسته هر حوزه دانشی بوده که توسط معاونت آموزش تعیین می‌شوند.

تبصره ۲: شرایط ممتحنین «دروس عالی»، بر اساس ابلاغیه معاونت آموزش خواهد بود.

ماده ۱۸: ثبت تقریرات طلاب «**دروس عالی**» در سامانه تقریرات حوزوی ضروری بوده و شرط لازم برای مصاحبه علمی می‌باشد.

ماده ۱۹: کلیه امتیازات قابل محاسبه در نمره نهایی مصاحبه علمی دروس خارج فقه و اصول، متناسب با «**دروس عالی**» تدوین و توسط معاونت آموزش ابلاغ می‌شود و همانند مصاحبه دروس خارج فقه و اصول نیز محاسبه می‌گردد.

د) ارزیابی «دروس عالی»

ماده ۲۰: در هر سال تحصیلی از «**دروس عالی**»، ارزیابی علمی و اجرایی به عمل می‌آید.

ماده ۲۱: معاونت آموزش حوزه‌های علمیه با همکاری مدیریت‌های استانی نسبت به ارزیابی«**دروس عالی**» در هر سال تحصیلی بر اساس موارد ذیل، اقدام خواهد کرد:

۱) فرایند شناسایی، جذب، پذیرش و صدور مجوز داوطلبان تدریس «**دروس عالی**»؛

۲) ثبت‌نام و شرکت طلاب در «**دروس عالی**» (ارزیابی میزان استقبال)؛

۳) شناسایی و بررسی چالش‌ها، مسائل و موانع توسعه «**دروس عالی**».

ماده ۲۲: معاونت آموزش حوزه‌های علمیه با همکاری گروه‌های علمی ـ تربیتی مرتبط با «**دروس عالی**»، ستادهای راهبری دانش‌های مختلف، کمیته‌های

تخصصی و ... نسبت به ارزیابی علمی «دروس عالی» با تأکید بر منهج و محتوای ارائه شده توسط اساتید اقدام خواهد کرد.

ماده ۲۳: گزارش ارزیابی علمی و اجرایی از «**دروس عالی**» در هر سال تحصیلی، پس از انجام و بررسی و تحلیل، به همراه راه‌کارهایی برای ارتقاء آن، به شورای عالی و شورای گسترش ارائه خواهد شد.

ماده ۲۴: به منظور بررسی وضعیت منهج و محتوای «**دروس عالی**»، تقویت و توسعه این دروس و همچنین هم‌افزایی و استفاده بهینه از فرصت‌ها و امکانات، کمیته‌ای متشکل از معاونت آموزش، معاونت پژوهش، دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، مدیریت حوزه علمیه قم، جمعی از اساتید «**دروس عالی**» با ریاست معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، تشکیل و به این امور رسیدگی خواهند کرد. نحوه برگزاری جلسات بر عهده معاونت آموزش خواهد بود.

ه) هیأت ارزیاب

ماده ۲۵: بررسی احراز صلاحیت علمی و مهارتی داوطلبان تدریس «**دروس عالی**» توسط «**هیأت ارزیاب**» که متشکل از سه نفر از اساتید و صاحب‌نظران برجسته حوزوی در هر حوزه دانشی هستند، انجام خواهد شد.

ماده ۲۶: اعضای «**هیأت ارزیاب**» ابتدا توسط معاونت آموزش به مدیر حوزه‌های علمیه پیشنهاد و در صورت تأیید ایشان، جهت تصویب نهایی به شورای عالی پیشنهاد می‌شود.

تبصره: تأیید اعضای «**هیأت ارزیاب**» توسط شورای عالی، به منزله «**صدور مجوز تدریس**» در «**دروس عالی**» در همان حوزه دانشی برای اعضای مذکور نیز می‌باشد.

و) امتیازات و حمایت

ماده ۲۷: کلیه سوابق تدریس اساتید موضوع این دستورالعمل، همانند و همسان با اساتید دروس خارج فقه و اصول ثبت شده و مشمول حمایت‌های حوزه‌های علمیه همانند اساتید دروس خارج فقه و اصول خواهند بود.

ماده ۲۸: سوابق شرکت طلاب واجدالشرایط شرکت‌کننده در «**دروس عالی**» با رعایت ضوابط ذکر شده برای حضور در درس و مصاحبه علمی و ... همانند دیگر طلاب مقطع خارج، ثبت و کلیه امتیازات این مقطع برای طلاب مذکور نیز محاسبه خواهد شد.

ماده ۲۹: نحوه توسعه «**دروس عالی**» در حوزه‌های علمیه استانی، همانند دروس خارج فقه و اصول می‌باشد.

ماده ۳۰: معاونت آموزش حوزه‌های علمیه با همکاری واحدهای آموزشی تخصصی نسبت به توسعه و حمایت از «**دروس عالی**» اقدام خواهند کرد.

ماده ۳۱: در موارد پیش‌بینی نشده در این دستورالعمل، ملاک، ضوابط ابلاغی معاونت آموزش در موضوعات مرتبط خواهد بود.

این دستورالعمل در ۳۱ ماده و ۱۶ تبصره تدوین شد و در تاریخ ۱۴۰۴/۱۱/۰۶ طی نامه شماره ۱۳/۳۸۶۹۸به تأیید مدیر حوزه‌های علمیه رسید.